

14/1998. (XI. 27.) GM rendelet
a Gázpalack Biztonsági Szabályzatról

A műszaki-biztonsági felügyeletet ellátó szervezetről szóló 166/1995. (XII. 27.) Korm. rendelet 3. §-ának (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. § E rendelet mellékletében közzétett Gázpalack Biztonsági Szabályzatban foglaltak szerint kell eljárni

a) a 8/2003. (II. 19.) GKM rendelet hatálya alá nem tartozó gázpalackok és szelepek, valamint szállításhoz használt egyéb tartozékaik időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésével, javításával, átalakításával, töltésével, töltetváltatásával, szerelvények alkalmazásával összefüggő biztonságtechnikai követelmények, továbbá a műszaki biztonsági jellegű hatósági eljárások tekintetében,

2. § Jogsabály eltérő rendelkezése hiányában a gázpalackok műszaki-biztonsági hatósági felügyeletét első fokon a fővárosi és megyei kormányhivatal mérésügyi és műszaki biztonsági hatósága gyakorolja, az első fokú közigazgatási határozata ellen benyújtott jogorvoslati kérelmek tekintetében másodfokú hatóságként Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal jár el.

3. § (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 90. napon lép hatályba.

(4) E rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban az Európai Közösségek következő jogszabályaival összeegyeztethető szabályozást tartalmaz:

a) a Tanács 84/525/EGK irányelve a tagállamoknak a varrat nélküli acél gázpalackokra vonatkozó jogszabályi közelítésről;

b) a Tanács 84/526/EGK irányelve a tagállamoknak a varrat nélküli alumíniumból és alumínium ötvözetű gázpalackokra vonatkozó jogszabályi közelítésről;

c) a Tanács 84/527/EGK irányelve a tagállamoknak a hegesztett kivitelű ötvözetlen acél gázpalackokra vonatkozó jogszabályi közelítésről.

Melléklet a 14/1998. (XI. 27.) GM rendelethez

Gázpalack Biztonsági Szabályzat

A gázpalack gyártásával összefüggő műszaki-biztonságtechnikai követelményeket, a műszaki-biztonságtechnikai felügyelettel kapcsolatos engedélyek megszerzésének módját, megadásának feltételeit, a felügyeleti ellenőrzések előfeltételeit, időszakát, helyét és módját, a nyilvántartási és bejelentési kötelezettségeket e Szabályzat írja elő.

I. Fejezet

Általános előírások

1. A Szabályzat hatálya

1.1. A Szabályzat hatálya alá tartozik: a belföldön használatba kerülő, belföldön gyártott vagy belföldi használatra külföldről behozott gázpalack (a továbbiakban: palack). A palackra vonatkozó előírásokat – ha a Szabályzat másként nem rendelkezik – a gázhordóra is alkalmazni kell.

1.2. Nem tartozik a Szabályzat hatálya alá:

1.2.1. a legfeljebb 0,22 liter űrtartalmú palack,

1.2.2. a legfeljebb 2 liter űrtartalmú, folyadékkal részben töltött palack (pl. aerosol),

1.2.3. az erőgép indító és hajtó palackja,

1.2.4. a belenyomott gázzal működő tűzoltó készülék tartánya, valamint a halonnal oltó tűzoltó készülék szabvány szerinti tartánya (MSZ EN 3-3),

1.2.5. a hűtőberendezés (jéggyártó és hűtőgép) tartánya,

1.2.6. az olyan gáz tárolására szolgáló palack, amelynél a tárolt gáz hőmérséklete rendeltetésszerű használat mellett 50 °C fölé emelkedik,

1.2.7. külföldről az ország területére csak töltés, illetőleg egyszeri használat céljából behozott palack,

1.2.8. a szénsavas italok vagy gyógyvíz szállítására és kimérésére szolgáló palack,

1.2.9. a vízben oldott ammónia szállítására szolgáló palack, ha az oldatban legfeljebb 35 tömegszázalék ammónia van,

1.2.10. a tudományos, kutató- vagy fejlesztő intézet tulajdonában álló laboratóriumi vagy tudományos célra szolgáló palack, ha azt az intézet saját telepén (laboratóriumában) tölti, és kizárólag tudományos (kísérleti) célra használja,

1.2.11. a hajó, rakéta, légi jármű és mozgó off-shore egység speciális célra vagy meghajtásra szolgáló palackok,

1.2.12. a haditechnikai célra szolgáló palackok,

- 1.2.13. a bányászattal kapcsolatos tevékenységhez szükséges palackok, és ezek töltése,
1.2.14. a MÁV tulajdonában (használatában) lévő palackok,
1.2.15. a veszélyes áruk szállítására vonatkozó ADR/RID hatályos előírások közül az ADR 1.1.3.1.–
1.1.3.6.2. pont alatt felsoroltak.

2. Fogalmak

2.1. Acetilén palack (korábban: disszugáz palack): az a szeleppel felszerelt, porózus töltőanyagot és oldószert tartalmazó palack, amely az oldószerben oldott acetilén gáz tárolására és szállítására szolgál, és a töltési, illetőleg felhasználási helye nem azonos; a palack legalább annyi acetilén gázt tartalmaz, amennyivel 15 °C-on, atmoszférikus nyomáson telítődik az oldószer.

2.2. ADR/RID: a veszélyes áruk szállítására vonatkozó hatályos előírások: a Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás (ADR) és a Veszélyes Áruk Nemzetközi Vasúti Fuvarozására Vonatkozó Szabályzat (RID) előírásai.

2.3. Belföldi forgalmazó: az a jogi személyiségű és a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet, amely a palackot belföldi kereskedelmi forgalomba hozza; a belföldi forgalmazóval azonos az elbírálása annak is, aki saját használatra szerez be külföldről palackot.

2.4. Cseppfolyósított gáz*: kritikus hőmérséklete 20 °C vagy annál magasabb.

2.5. Engedélyezési nyomás: az a legnagyobb túlnyomás, amelyre a fővárosi és megyei kormányhivatal mérésügyi és műszaki biztonsági hatósága (a továbbiakban: Felügyelet) a palackot engedélyezi (engedélyezett töltetnyomás).

2.6. Fajlagos töltettség (töltési fok): az 1 liter palacktérfogatba tölthető cseppfolyósított gáz tömege (kg).

2.7. Fojtó gáz*: nem gyúlékony, nem gyújtó hatású és nem mérgező gáz, amely a légkörben normál körülmények között jelen lévő oxigént hígítja vagy kiszorítja.

2.8. Gázhordó: az a gördítő abroncsokkal vagy csúszótalpakokkal ellátott vagy keretvázba rögzített, fémből készült nyomástartó berendezés, amely cseppfolyósított vagy nyomás alatt oldott gáz tárolására és szállítására szolgál, és a gáz töltési, illetőleg felhasználási helye nem azonos; a gázhordó űrtartalma legalább 150 liter, de legfeljebb 1000 liter, és töltete olyan cseppfolyósított vagy nyomás alatt oldott gáz, amelynek kritikus hőmérséklete 50 °C-nál kisebb, vagy gőznyomása 50 °C-on nagyobb 3 bar abszolút nyomásnál.

2.9. Gázpalack: fémből vagy kompozit szerkezettel (a külső felületen bevonattal erősített, fém, illetőleg nemfém béltesttel) készült nyomástartó berendezés, amely sűrített, cseppfolyósított vagy nyomás alatt oldott gáz tárolására és szállítására szolgál, és a gáz töltési, illetőleg felhasználási helye nem azonos; a palack űrtartalma legfeljebb 150 liter, hosszának a külső átmérőjéhez való aránya nem nagyobb 10-nél, és töltete sűrített, cseppfolyósított vagy nyomás alatt oldott gáz, amelynek kritikus hőmérséklete 50 °C-nál kisebb, vagy gőznyomása 50 °C-on nagyobb 3 bar abszolút nyomásnál.

2.10. Gyártó: az a jogi személyiségű és a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet, amely a palackgyártásra a Felügyelettől engedélyt kapott, és amennyiben hegesztést is végez, a 3/1998. (I. 12.) IKIM rendelet szerinti hatósági bizonyítvánnyal rendelkezik.

2.11. Gyújtó hatású (oxidáló) gáz*: oxigén leadásával tüzet okozó, vagy más anyagok égését a levegőnél nagyobb mértékben elősegítő gáz.

2.12. Gyúlékony gáz*: 20 °C-on és 101,3 kPa nyomáson

a) a levegővel alkotott, legfeljebb 13 tf% gázt tartalmazó keverék formájában gyúlékony (alsó robbanási határa legfeljebb 13%), vagy

b) az alsó robbanási határtól függetlenül a levegővel legalább 12% terjedelmű robbanási tartománnyal rendelkezik.

2.13. Használó: az a jogi személyiségű és a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet vagy magánszemély, amely/aki a megtöltött palackot üzemszerűen használja, üzemelteti.

2.14. Importőr: az a jogi személyiségű és a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet, amely a palackokat a Felügyelet által kiállított biztonságtechnikai behozatali engedély alapján belföldi használatra külföldről behozza; a palack külföldi gyártója is lehet importőr.

2.15. Karbantartó: az a jogi személyiségű és a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet, mely a töltő gazdálkodó szervezet megbízása alapján a palackokat időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésre előkészíti, a szükséges javításokat vagy átalakításokat elvégzi, és amennyiben hegesztést is végez, a 3/1998. (I. 12.) IKIM rendelet szerint hatósági bizonyítvánnyal rendelkezik.

2.16. Kompozit palack: a külső felületen műgyantába ágyazott, végtelenített szálakkal kócs vagy pászma formába sodort bevonattal erősített, fém vagy nemfém béltestű palack.

2.17. Maró gáz*: az a gáz, amely az emberen szerzett tapasztalatok alapján ismert, hogy roncsolja a bőrt, a szemet vagy a nyálkahártyát.

* ADR/RID szerinti értelmezés

2.18. Maró járulékos veszéllyel bíró mérgező gáz*: az a gáz, amely teljes egészében a maró hatás következtében elégíti ki a mérgezőképesség kritériumait.

2.19. Mérgező gáz*:

- a) amelyről ismert, hogy az emberi egészséget károsítja, vagy halált okozhat;
- b) amelyről feltételezhető, hogy viszonylag csekély mennyiségben az emberre nézve veszélyes hatású.

2.20. Nyomás alatt oldott gáz*: az adott hőmérséklet- és nyomásviszony mellett gáz-halmazállapotú anyagoknak cseppfolyós anyagban való oldata.

2.21. Palackcsalád: olyan (egy, de legfeljebb három részből álló) palackok, amelyek ugyanazon gyárból származnak, és egymástól csak hosszúságukban különböznek, a következő mérethatáron belül:

- a) a legkisebb palack hossza legalább a külső átmérő háromszorosa,
- b) a legnagyobb palack hossza nem lehet több, mint a vizsgált palack hosszának másfélszerese.

2.22. Palacktípus: olyan palackok, amelyek azonos kialakításúak és falvastagságúak, és amelyeket azonos minőségű anyagból ugyanazzal az eljárással gyártanak.

2.23. Próbanyomás: az a túlnyomás, amelyen a palackot – az engedélyezési nyomás figyelembevételével – a nyomáspróba alkalmával vizsgálni kell.

2.24. Sűrített gáz*: kritikus hőmérséklete 20 °C-nál alacsonyabb.

2.25. Tervezési nyomás: a méretezésnél figyelembe vett túlnyomás, amely értékében azonos a próbanyomással.

2.26. Töltési hely: az az üzembrész, ahol a palackot megtöltik.

2.27. Töltő gazdálkodó szervezet: az a jogi személyiségű és a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet, amely rendelkezik minőségbiztosítási rendszerrel, illetőleg a II. fejezet 1.5. pontja szerinti engedéllyel a gáznak a palackba történő töltésére és forgalmazására, és gondoskodik a Szabályzatban előírt időközönkénti biztonságtechnikai felülvizsgálatról és a rendeltetésszerű használat során meghibásodott palackok javításáról.

2.28. Turista használatú palack: legfeljebb 5 kg töltetű, propán, bután vagy ezek elegyeivel töltött, és turista használatra (főzés, fűtés, világítás) szolgáló palack.

2.29. Vizsgáló, tanúsító szervezetek:

a) kijelölt szervezet: a megfelelőségértékelő szervezetek tevékenységéről szóló 2009. évi CXXXIII. törvény 2. § h) és k) pontjában foglaltak szerint megfelelőségértékelési tanúsításra és vizsgálatra engedéllyel rendelkező szervezet, amelynek kijelölt megfelelőségértékelési területe e rendelet mellékletének IV. fejezet 4. pontjában, V. fejezet 4. pontjában és VI. fejezet 4. pontjában meghatározott termék,

b) akkreditált vizsgáló szervezet: olyan független vizsgáló szervezet, amelyet a Nemzeti Akkreditáló Testület tanúsítási eljárásban auditál, megvizsgál és tanúsít a meghatározott feladatok ellátására való alkalmasságra, és ezt hivatalos lapban közzéteszi.

3. Palack azonosítása

3.1. Megjelölés

E Szabályzat hatálya alá tartozó minden palackot jól olvasható és tartós megjelöléssel kell ellátni. A palackon a megjelöléseket a felső vállrészben kell elhelyezni az I. fejezet melléklete szerint. Ha a rendelkezésre álló hely vagy a vállrész falvastagsága ezt nem teszi lehetővé, akkor a fenék zömített részébe vagy a palackhoz forrasztott táblára vagy a palackhoz hegesztéssel rögzített védőkosáron kell a megjelöléseket elhelyezni. Teljes felületen bevont kompozit palackon a hengeres részen, jól olvashatóan, címkén kell elhelyezni a megjelöléseket.

3.1.1. A megjelölésnél alkalmazandó betű- és számjeleknek 3–16 mm méretűnek kell lenni.

3.1.2. A palackokon a következő megjelöléseket kell elhelyezni:

- a gyártó nevét vagy jelét,
- a gyártási számot,
- a betölthető gáz ADR/RID szerinti megnevezését,
- az üres palack tömegét (nyakgyűrűvel, talpgyűrűvel, de szelep nélkül) (kg),
- a palack úrtartalmát (l),
- a méretezés alapjául meghatározott folyáshatár értékét,
- a hőkezelés jelét,
- a próbanyomás értékét (túlnyomásban) és mértékegységét (bar),
- a gyártási típusengedély számát, illetőleg a biztonságtechnikai behozatali engedély számát,

* ADR/RID szerinti értelmezés

– az ellenőrzések elvégzésének idejét (gyártóművi felügyeleti ellenőrzésnél vagy az első töltés előtti ellenőrzésnél: az év utolsó két számjegye/hó, időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésnél: az év utolsó két számjegye/hó/nap),

- a következő időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés évét,
- a használatbavételhez szükséges ellenőrzést végző felügyelő bélyegzőjének lenyomatát.

Beüthető a palack tulajdonosának neve és az általa adott sorszám is.

3.1.3. A 3.1.2. pontban általánosan előírt adatokon kívül még a következő megjelöléseket kell beütni:

3.1.3.1. sűrített gázzal töltendő palackra a +15 °C gázhőmérsékletéhez tartozó engedélyezési nyomás értékét (bar); ahol fajlagos töltettömeg van meghatározva a táblázatban (III. fejezet 1. táblázat), ott az engedélyezett fajlagos töltettömeget (kg/l) és az üres palack tömegét talpgyűrűvel, nyakgyűrűvel, szeleppel, de szelepvédő sapka nélküli tara tömeget (kg) kell beütni,

3.1.3.2. cseppfolyósított gázzal (III. fejezet 2. táblázat) vagy vízben oldott ammóniával (III. fejezet 3. táblázat) töltendő palackra az engedélyezett fajlagos töltettömeget (kg/l), valamint a tara tömeget (kg) kell beütni, és a „tara” feliratot is,

3.1.3.3. acetilén palackra (III. fejezet 3. táblázat):

– a palack tömegét nyakgyűrűvel, talpgyűrűvel, szeleppel, porózus töltőanyaggal és oldószerrel együtt (tara tömeg kg-ban), és a „tara” feliratot is.

– a porózus töltőanyag megnevezését,

– a porózus töltőanyagot betöltő gazdálkodó szervezet nevét vagy jelét,

– a palackba tölthető acetilén gáz tömegét (kg),

– az oldószer megnevezését, ha az nem aceton,

– +15 °C hőmérsékleten az acetilén engedélyezési nyomásának értékét (bar),

– a porózus töltőanyaggal megtöltött acetilén palack ellenőrzése elvégzésének idejét (első ízben vagy új betöltéskor elvégzett ellenőrzésnél év/hó; időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésnél év/hó/nap) és a felügyeleti ellenőrzést igazoló bélyegzést.

3.1.4. Az 1., 2. és 3. számjelű [lásd R. 5. § (5) bekezdésében felsorolt] irányelveknek megfelelő típusengedéllyel rendelkező, és az irányelvek szerinti vizsgálatokon megfelelt palackokra a IV., V. és VI. fejezetek 6.2. pontjában megadott – és a fejezetek mellékletében látható – megjelöléseket helyezi el a gyártó.

Ezekre a palackokra nem kell ismételt beütni az I. fejezet melléklete szerinti következő megjelöléseket:

– a gyártó nevét vagy jelét,

– a gyártási számot,

– a hőkezelés jelét,

– a próbanyomás értékét és mértékegységét,

– a méretezés alapjául meghatározott folyáshatár értékét (N/mm²),

– az üres palack tömegét nyakgyűrűvel, talpgyűrűvel, de szelep nélkül,

– a palack űrtartalmát.

3.1.5. Az üres palack tömegét, tara tömegét és űrtartalmát három számjegyes pontossággal kell megadni. Űrtartalomnál lefelé, a tömegértékeknél felfelé kell kerekíteni.

3.1.6. A palackot a beüthött megjelöléseken kívül el kell látni az ADR/RID előírások szerinti azonosító számmal (UN szám) és veszélyességi bárcával.

3.1.7. Azok a palackok, amelyeknek az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzése 1997. január 1-je előtt megtörtént, a következő időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésük időpontjáig tisztítatlan, üres állapotban veszélyességi bárcák nélkül is szállíthatók.

3.1.8. A palack váll egyik szegmensében a gyártásra, vele szemben a töltésre vonatkozó megjelöléseket kell elhelyezni. A két szegmens között, időrendi sorrendben, kell az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzések adatait beütni.

3.2. Színjelzés

E Szabályzat hatálya alá tartozó palackot a hengeres felső részén a benne tárolható gáz megjelölésére az MSZ EN 1089–3 és az MSZ EN 1089–3/A1 szabvány szerinti színjelzéssel kell ellátni. Az új színjelzésre történő átállást 2007. június 30-ig kell befejezni.

3.2.1. Az alkalmazandó alapszín jelzések a következők:

acetilén sárga (RAL 1021),

minden egyéb éghető gáz vörös (RAL 3000),

oxigén kék (RAL 5015),

nitrogén zöld (RAL 6001),

minden egyéb nem éghető gáz szürke (RAL 7038),

sűrített levegő lila (RAL 4005),

maró vagy mérgező gáz barna (RAL 8007).

3.2.2. A tűzoltó készülékek palackjainak, valamint az egészségügyi célra szolgáló palackoknak egyéb színjelzéseire az MSZ EN 3-3 és az MSZ 11970 előírásai vonatkoznak.

3.2.3. A palack teljes felülete a színjelzéssel azonos színű festékkel befesthető oly módon, hogy a megjelölések azonosítását ne akadályozza.

3.2.4. Alumíniumötvözetből gyártott palackot a 3.2. pontban előírt szabvány szerint meghatározott méretű két körgyűrűs színjelzéssel kell ellátni (a két körgyűrű egymástól való távolsága a körgyűrű szélességével azonos; a palack teljes felülete a színjelzéssel azonos színű festékkel nem festhető be), ha

$$a < D/100 + c$$

ahol

- a a köpeny falvastagsága mm-ben,
- D a külső köpenyátmérő mm-ben,
- c falvastagságpótlék, értéke 0,5 mm.

3.3. A megjelölésekre és színjelzésekre vonatkozó egyéb előírások

A beütött megjelölések és színjelzések – használat közben is – megfelelő állapotáról a gyártó, illetőleg a töltő vagy karbantartó gazdálkodó szervezet köteles gondoskodni.

3.4. A megjelölések és a színjelzések eltávolítása, megváltoztatása

A beütött megjelölések, valamint a színjelzés csak a Felügyelet engedélyével távolítható el.

3.4.1. Ha a Felügyelet a palack engedélyezett és próbanyomását csökkenti, vagy gáztöltet megváltoztatását engedélyezi, akkor a csökkentett nyomás értékeit, illetőleg az új gáztöltet vonatkozó megjelöléseket be kell ütni, és annak megfelelően a színjelzést meg kell változtatni. A korábbi engedélyezési nyomást, próbanyomást, üres és tara tömeget keresztbehúzott beütéssel, az eredetileg engedélyezett töltőgáz nevét és a töltőtömegét kiköszörüléssel vagy keresztbehúzott beütéssel kell érvényteleníteni.

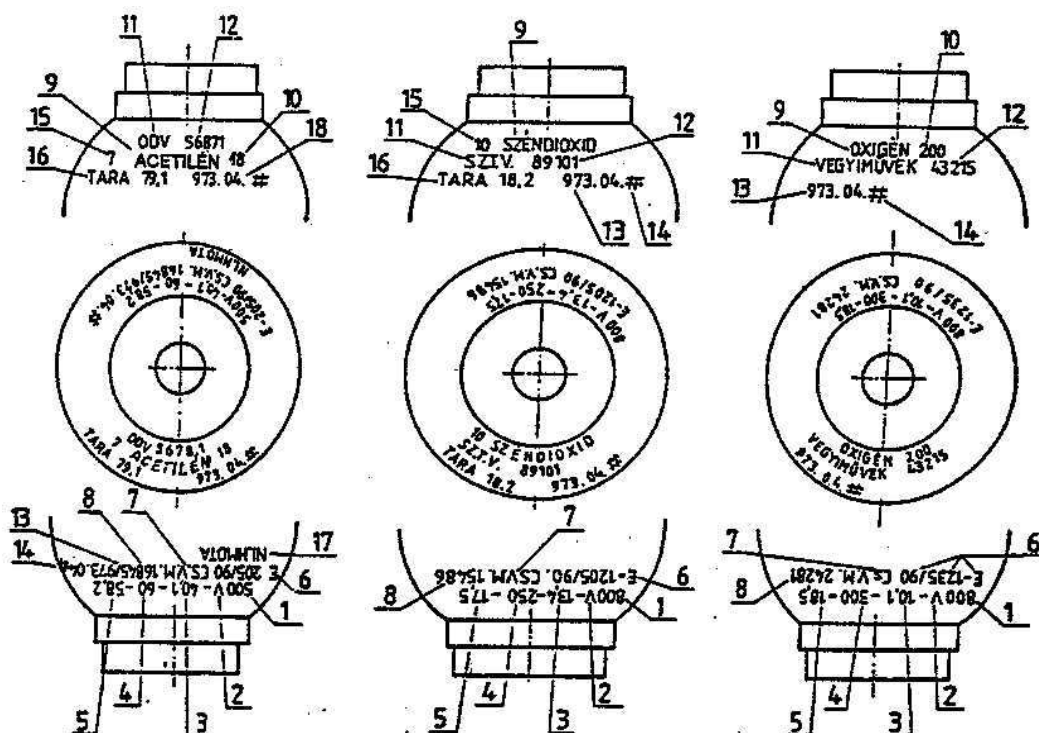
3.4.2. Tulajdonosváltás esetén kiköszörüléssel eltávolítható a korábbi tulajdonos neve és az általa adott sorszám is.

4. Felelősség meghatározása

Az új palack megfelelő minőségéért a palackgyártó, a palack szelepének, szerelvényeinek megfelelő minőségéért a szelep és a szerelvény gyártója, a megfelelő minőségű szerelésért a szerelést végző gazdálkodó szervezet, a használt palack megfelelő minőségéért, valamint megfelelő állapotú és biztonságú szeleppel és szerelvényekkel történő forgalmazásáért a töltő gazdálkodó szervezet felelős.

I. fejezet melléklete

A palack megjelölése

II. Fejezet

Műszaki-biztonsági felügyeleti eljárások

1. Engedélyezési eljárások

Az R. 3. §-ában felsorolt tevékenységek közül a következőkre kérhetnek engedélyt a gazdálkodó szervezetek (a továbbiakban: kérelmezők):

- a palack töltetének megváltoztatásához,
- a palack, a palackszelep és a hozzá csatlakozó nyomáscsökkentő javításához javítási, átalakításához (alkatrészcserehez) átalakítási engedély,
- a töltési tevékenység végzésére.

1.2. Töltetváltoztatással kapcsolatos engedélyezési eljárások

1.2.1. Töltetváltoztatás előtt a töltő gazdálkodó szervezetnek a Felügyelethez írásbeli engedélykérelmet kell benyújtani a következő esetekben:

- hidrogén töltetre engedélyezett palack töltetének megváltoztatásánál,
- ha a palackba olyan gázt akarnak tölteni, amely a Szabályzatban vagy az ADR/RID előírásokban nem szerepel. (Ez esetben csatolni kell az új gáztöltet jellemzőit tartalmazó leírást.) A gáztöltet megváltoztatásáról a Felügyelet határozatban dönt.

1.2.2. Az 1.2.1. pontban foglaltaktól eltérő esetekben a Felügyelet képviselője dönt a gáztöltet megváltoztatásáról a töltő gazdálkodó szervezet írásbeli nyilatkozata alapján, az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés alkalmával. A nyilatkozatban a töltő gazdálkodó szervezetnek igazolni kell, hogy a palack alkalmas az új gáztöltetre.

1.2.3. A gáztöltet megváltoztatását csak a Felügyelet engedélye alapján, az időszakos vizsgálat keretében lehet elvégezni.

1.2.4. Ha a Felügyelet a palackba a korábban engedélyezett gáz helyett más gáz töltését engedélyezte, akkor az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés alkalmával a palack megfelelőségét – az új gáz és taratömeg (sűrített gázok palackjainál üres tömeg) megjelölés után – az ellenőrzést végző szervezet bélyegzőjének beütésével igazolja.

1.2.5. A korábban hidrogén tárolására használt palackot a Felügyelet csak állapotfelmérő vizsgálat elvégzése után – annak kedvező eredménye esetén – engedélyez 15 bar próbanyomásnál nagyobb próbanyomású vagy mérgező és/vagy maró gáztöltetre.

1.4. A palack, palackszelep és nyomáscsökkentő javításának, illetőleg átalakításának engedélyezése

A palackon és szerelvényein csak a III. fejezet 3.4. pontjában felsorolt javításokat, illetőleg átalakításokat lehet végezni. Ezekre a javítást végző karbantartó gazdálkodó szervezetnek kell a Felügyeletről engedélyt kérni. A kérelemhez be kell nyújtani a következőket:

- a palack javítás vagy átalakítás előtti méretezett műszaki rajzát, anyagának mechanikai jellemzőit és vegyi összetételének bizonylatait,
- a felügyeleti ellenőrzés igazolását,
- a javítási, illetőleg átalakítási technológia és vizsgálati technológia leírását.

A Felügyelet az engedélyben írja elő az általa szükségesnek tartott követelményeket.

1.5. A töltő gazdálkodó szervezet töltési tevékenységének engedélyezési eljárása

Palackot csak az a gazdálkodó szervezet tölthet, amely rendelkezik működő és tanúsított, az érvényben lévő szabványok* szerinti vagy ennek megfelelő minőségbiztosítási rendszerrel, és a Felügyeletről a töltési tevékenységre engedélyt kapott.

Az engedélykérelemhez csatolni kell:

- a töltési rendszer épületen belüli elhelyezési rajzát,
- a töltőberendezés és szerelvényeinek jegyzékét,
- a töltési technológiát,
- a felelős vezetők szakképesítését és beosztását,
- igazolást, amely szerint a töltő gazdálkodó szervezet megfelel a munka- és tűzvédelmi, valamint a környezetvédelmi előírásoknak,
- a minőségbiztosítási rendszer tanúsítványát.

1.6. A Szabályzat előírásaitól való eltérés engedélyezési eljárása

Szabályzat bármilyen előírásától való eltérésre engedélyt kell kérni a Felügyeletről. Az eltérés jellegétől függően, az azonos biztonsági feltételek teljesülését kísérletekkel, vizsgálatokkal, számításokkal stb. kell igazolni, és a részletes leírást a kérelem mellékleteként be kell nyújtani.

* MSZ EN 10204 2.3. pont szerint

2. Ellenőrzések

2.2. Időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés

2.2.1. A használt palackokon a Felügyelet a Szabályzat III. fejezete 3.5.2–3.5.5. pontjaiban, illetőleg a 3.5.7. pontban meghatározott periódusonként időszakos biztonságtechnikai ellenőrzést végez. Az ellenőrzést a töltő vagy karbantartó gazdálkodó szervezetnek kell kérelmezni a Felügyelettől. A Felügyelet az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzéseket a kérelmező telepén végzi el.

2.2.2. A töltő vagy karbantartó gazdálkodó szervezet a palackok időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésre bocsátása előtt köteles a 2.2.2.2–2.2.2.6. pontokban előírt ellenőrzéseket elvégezni.

2.2.2.1. A palackokat szakszerűen, kellő elővigyázattal, a munkavédelmi, egészségvédelmi, környezetvédelmi előírások betartásával gázmentesíteni kell.

2.2.2.2. A palackok külső és belső felületét a gáztöltet teljes kieresztése és a palack kisztelepítése után a szennyeződéstől meg kell tisztítani úgy, hogy a felületek egyértelműen és biztonságosan vizsgálhatók legyenek. A 2.2.3.2. pontban megadottnál nagyobb mértékben meghibásodott vagy sérült (repedt, horpadt, éles bevágású, korrodált, menethibás vagy deformálódott) palack időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésre nem bocsátható.

2.2.2.3. A palackba beütött megjelöléseket ellenőrizni kell, és

a) ha az olvashatatlanná vált, de azonosítható, a megjelöléseket az eredetivel azonos betű- és számnagyságban fel kell újítani,

b) ha az olvashatatlanná vált megjelölések nem azonosíthatóak, azokat felújítani nem szabad, a palackot selejtezni kell,

c) ha a megjelölések ellenőrzése során kiderül, hogy valamely palack első használatbavételének engedélyezése óta 45 évnél hosszabb idő telt el, az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésre nem bocsátható,

d) az 1990-től gyártott palackok használhatóságát – függetlenül a koruktól – a műszaki állapotuk határozza meg.

2.2.2.4. Az üres palackok tömegét és űrtartalmát ellenőrizni kell a következők figyelembevételével:

a) minden egyes palack üres tömegét mérlegeléssel kell ellenőrizni, és eltérés esetén a tényleges értéket az eredeti üres (tara) tömeg megjelölés fölé vagy alá be kell ütni, ha az eltérés a következő értéket meghaladja:

– az űrtartalom ≥ 2 l, vagy az üres tömeg ≥ 3 kg, és az eltérés $\geq 3\%$,

– az űrtartalom < 20 l, vagy az üres tömeg < 25 kg, és az eltérés $\geq 0,1$ kg,

– az űrtartalom ≥ 20 l, vagy az üres tömeg ≥ 25 kg, és az eltérés $\geq 0,2$ kg;

a korábbi tömeg megjelölést keresztbehúzott beütéssel érvényteleníteni kell; a talpgyűrű- vagy nyakgyűrűcsere miatt bekövetkezett tömeg változását is az előzőek szerint kell megjelölni; a módosított tömeg elé be kell ütni a felügyeleti bélyegzőt, amely jelzi, hogy a tömeg változása nem korrózió miatt következett be;

b) ha a tömeg csökkenése 3%-nál nagyobb, a palackot a többitől külön választva kell időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésre bocsátani; ezeknek a palackoknak a további használhatóságáról a Felügyelet egyedi vizsgálat eredménye alapján dönt;

c) ha a tömeg csökkenése az 5%-ot meghaladja, de a szerkezeti vizsgálat egyenletes falvastagság csökkenést mutat, a palack csak az eredeti próbanyomás 30%-ára kaphat engedélyt, 6%-os vagy ennél nagyobb tömeg csökkenés esetén a palackot selejtezni kell.

2.2.2.5. Tartozékok ellenőrzése

Ha a palack talpgyűrűje elhasználódott, repedt, nyakgyűrűje menethibás vagy fellazult, illetőleg hiányos, védőkosara (védőburkolata) deformálódott vagy törött, a palack időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésre nem bocsátható.

2.2.2.6. Menetek ellenőrzése

A palacknyak szelepmenetének épségét idomszerrel és szemrevételezéssel kell ellenőrizni. Hibás menetű palack időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésre nem bocsátható.

2.2.3. A varrat nélküli és a hegesztett acélból, alumíniumból vagy alumíniumötvözetből készült palackoknak a Felügyelet által végzett időszakos biztonságtechnikai ellenőrzése kiterjed:

– annak megállapítására, hogy kérelmező a palackokat megfelelően előkészítette-e,

– a palack azonosítására (a megjelölések és színjelzés ellenőrzésére),

– a szerkezeti vizsgálatra,

– a nyomáspróba ellenőrzésére.

2.2.3.1. A Felügyelet a megjelölések ellenőrzését a következőkre terjeszti ki:

- a) a palackokon lévő beütések a Felügyelet által kiadott gyártási típusengedélynek, illetőleg biztonságtechnikai behozatali engedélynek megfelelnek-e,
- b) a palackok gyártóművi vagy első töltés előtti felügyeleti ellenőrzése megtörtént-e,
- c) a palackok megjelölése megegyezik-e ezen fejezet melléklete szerinti nyilvántartási lapon rögzített adatokkal,
- d) a palackokon az I. fejezet 3. pontjában, illetőleg az adott palackokra vonatkozó fejezetben előírt minden megjelölés olvasható-e.

2.2.3.2. Szerkezeti vizsgálat

A Felügyelet a szerkezeti vizsgálat során a külső-belső felületet szemrevételezéssel ellenőrzi. A belső felület vizsgálata legalább 4 W teljesítményű lámpa, illetőleg endoszkóp segítségével történik. Ellenőrzi a palack felületeit és hegesztési varratait, hogy nem sérültek-e, repedtek-e; a horpadások, a szállításból, kezelésből, használatból eredő szúrt vagy éles bevágású hibák, a kopásból eredő falvastagság csökkenések milyen mértékűek; a menetek nincsenek-e elmaródva, a menetek méretei az előírásoknak megfelelnek-e; a palack tengelyvonalának merőlegessége a talpgyűrű támsíkjához viszonyítva eltér-e az előírástól.

Megállapítja, hogy az észlelt károsodások nem nagyobbak-e a következő megengedett mértéknél:

- a) a horpadási felület nem lehet 10 cm²-nél nagyobb és 5 mm-nél mélyebb,
- b) a palack tengelyvonalának merőlegessége a talpgyűrű támsíkjától 1°-kal térhet el,
- c) helyi falvastagság csökkenésnél, éles bevágású sérülésnél sem lehet a palack ép falvastagsága a számított, szilárdságilag szükséges értéknél kevesebb,
- d) az a), b) és c) bekezdésekben felsorolt hibáktól eltérő károsodás megengedhetőségét kísérletekkel, vizsgálatokkal és számításokkal igazolni kell.

Az olyan palackot, amelyiknél a horpadás a hegesztési varratba esik, vagy amelyiken a megengedettnél nagyobb károsodás található, selejtezni kell.

2.2.3.3. Nyomáspróba

A nyomáspróbánál a Felügyelet azt ellenőrzi, hogy a palack a próbanyomást tömören tartja-e, és maradandó alakváltozást nem szenved-e.

a) A szerkezeti vizsgálatot követően a palackot vízzel vagy olyan folyadékkal kell nyomáspróba alá vetni, amely a palack anyagával vagy a gáztöltettel nem lép vegyi reakcióba. A nyomáspróba során a nyomást egyenletesen kell növelni úgy, hogy a nyomásnövekedés sebessége másodpercenként legfeljebb 5 bar legyen. A próbanyomáson tartás ideje legalább 30 másodperc és legfeljebb 5 perc.

b) A víznyomáspróba +5 °C-nál kisebb hőmérsékletű vízzel nem végezhető.

c) Közös nyomóvezetékre kapcsolt több palack együttesen vonható nyomáspróba alá, ebben az esetben a próbanyomást jelző 2 db nyomásmérőt a közös vezetéken kell elhelyezni, és nem lehet elzáró szerelvény a palack és a nyomásmérő között. A nyomáspróba hitelesített, legalább 1,6 osztálypontosságú nyomásmérőket kell használni. A mért érték a nyomásmérő méréstartományának 65–75%-ában legyen.

d) Ha a palack nem felel meg a vizsgálat követelményeinek, selejtezni kell.

2.2.4. Az acetilén palackok időszakos biztonságtechnikai ellenőrzése kiterjed:

- a porózus töltőanyag és az oldószer engedélyezett-e belföldi használatra,
- a vizsgálatra kerülő palackban lévő porózus töltőanyag típusengedélye, vagy azon belül egyes gyártási tételek engedélye nem került-e visszavonásra; csak azokat az acetilén palackokat lehet az ellenőrző vizsgálatnak alávetni, amelyek töltőmasszája és oldószere engedéllyel rendelkezik,
- annak megállapítására, hogy a kérelmező a palackokat megfelelően előkészítette-e,
- a palack azonosítására (a megjelölés és színjelzés ellenőrzésére),
- a szerkezeti vizsgálatra.

2.2.4.1. A Felügyelet a megjelölések ellenőrzését a 2.2.3.1. pontban leírtak szerint végzi.

2.2.4.2. Szerkezeti vizsgálat

a) A Felügyelet a 2.2.3.2. pontban leírtak szerint végzi, értelemszerűen a belső felület ellenőrzése nélkül.

b) A szelep kicsavarása után a porózus töltőanyag minőségének és épségének ellenőrzésére kerül sor, nem töredezik-e, vagy porlódik-e, továbbá, hogy a porózus töltőanyag a palack vállrészét kitölti-e.

2.2.5. Kompozit palackok időszakos biztonságtechnikai ellenőrzése kiterjed:

- annak megállapítására, hogy a kérelmező a palackokat megfelelően előkészítette-e,
- a palack azonosítására (a megjelölések és színjelzés ellenőrzésére),
- a Felügyelet által kiadott gyártási típusengedélyben, illetőleg biztonságtechnikai behozatali engedélyben előírt vizsgálatok, elvégzésének ellenőrzésére.

2.2.5.1. A Felügyelet a megjelölések ellenőrzését a 2.2.3.1. pontban leírtak szerint végzi.

2.2.5.2. A szerkezeti vizsgálatot és a nyomáspróbát a Felügyelet a kiadott engedélyben előírtak szerint végzi.

2.2.6. Ha az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés eredménye megfelelő, akkor a következő megjelöléseket kell a palackokon maradandóan elhelyezni:

- az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés dátumát (az év utolsó két számjegye/hó/nap),
- az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzést végző felügyelő bélyegzőjének lenyomatát,
- a következő időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés évének két utolsó számjegyét.

2.2.7. Az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés dokumentálása

2.2.7.1. Minden időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésről e fejezet melléklete szerinti nyilvántartási lapot kell kiállítani két példányban, amelyet a töltő vagy karbantartó gazdálkodó szervezet képviselője aláírásával hitelesít. A nyilvántartási lapon rögzített vizsgálati eredményeket a Felügyelet képviselője is hitelesíti aláírásával, ami alapján használatba vehető a palack.

2.2.7.2. A nyilvántartási lap egy példányát a palack üzembentartójának kell megőrizni, a másik példányt a Felügyelet az irattárában őrzi meg.

2.3. Javítás utáni ellenőrzés

A palackon végzett minden engedélyköteles javítás vagy átalakítás (lásd e fejezet 1.3. és 1.4. pontjait) után a Felügyelet biztonságtechnikai ellenőrzést végez.

A javítás vagy átalakítás utáni ellenőrzést, a javítási, illetőleg átalakítási engedélyt kérelmező, és azt a tevékenységet végző, töltő vagy karbantartó gazdálkodó szervezetnek kell kérni a Felügyeletről.

Az ellenőrzés során a Felügyelet megállapítja, hogy a palack megfelel-e a javítási vagy átalakítási engedélynek és a Szabályzat előírásainak. Megfelelőség esetén a palackra maradandóan el kell helyezni

- az ellenőrzés dátumát (az év utolsó két számjegye/hó/nap),
- az ellenőrzést végző felügyelő bélyegzőjének lenyomatát,
- a következő (az innen számított periódusidő szerinti) időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés évének utolsó két számjegyét.

2.4. Az ellenőrzést kérelmező kötelezettségei

2.4.1. A kérelmező felelős megbízottja, az ellenőrzések zavartalan, biztonságos és szakszerű elvégzéséhez, az összes személyi, tárgyi, munkavédelmi és műszaki feltételt köteles biztosítani (kellő számú begyakorlott segédszemélyzetet, megfelelő helyiséget, vizsgáló berendezéseket és mérőeszközöket stb.).

2.4.2. Az ellenőrzést végző részére öltözési és tisztálkodási lehetőséget, személyi tárgyainak elhelyezésére zárható helyet kell biztosítani.

2.5. Rendkívüli ellenőrzés

2.5.1. A Felügyelet, ha erre különleges oka van (pl. a palack meghibásodásából káresemény következett be), határozatban rendelkezik arról, hogy a palackokat akkreditált vizsgáló szervezet vizsgálatának kell alávetni. A vizsgálatot a palack üzembentartójának költségére kell elvégezni.

2.5.2. Ha a Felügyelet rendkívüli vizsgálatot rendel el, a palackokon olyan terjedelmű vizsgálatot kell elvégezni, amely alapján eldönthető, hogy a palackok megfelelnek-e a típusengedély követelményeinek, illetőleg a meghibásodás milyen okra vezethető vissza.

2.6. A palack selejtezése

2.6.1. Ha valamely palack első használatbavétele óta 50 év eltelt, azt selejtezni kell. Az 1990-től gyártott palackokra ez nem vonatkozik.

2.6.2. A kompozit palackokat a biztonságtechnikai behozatali engedélyben meghatározott idő után selejtezni kell.

2.6.3. Ha egy palack további használatra alkalmatlanná válik, azt kiürítés és veszélytelenítés után meg kell semmisíteni szétvágással, illetőleg roncsolással. A használatra alkalmatlanná vált palackokat, a töltő vagy karbantartó gazdálkodó szervezetek a telephelyen, a következőképpen kötelesek szétvágni, illetőleg roncsolni:

2.6.3.1. a palackról veszélytelenítés és kiszелеpelés után – a biztonságos munkavégzés szabályainak betartása mellett – az alkotóra merőlegesen le kell vágni a palack kúpos menetét és a megjelölést tartalmazó vállrészt; gondoskodni kell a vállrész olyan mértékű roncsolásáról, illetőleg más módon történő megsemmisítéséről, hogy a palack részek ismételtlen összeillesztve ne kerülhessenek forgalomba,

2.6.3.2. a selejtes palackot összelapítással is meg lehet semmisíteni, ha ezzel egyidejűleg a vállrész is roncsolódik.

2.7. Egyéb hatósági ellenőrzések

A Felügyelet hatósági jogkörében általános, gyártásközi és üzemi ellenőrzéseket végezhet.

2.7.1. Általános ellenőrzés

Az általános ellenőrzés kiterjed:

2.7.1.1. a palackok és az engedélyköteles szerelvények használatához, javításához, átalakításához és a töltéshez szükséges engedélyek meglétére,

2.7.1.2. az előírt vizsgálatok elvégzésének ellenőrzésére, valamint arra, hogy a palackoknak van-e érvényes felügyeleti ellenőrzésről, illetőleg időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésről igazolása, és hogy a Szabályzatnak megfelelően üzemeltetik-e.

2.7.3. Üzemi Ellenőrzés

Az üzemi ellenőrzés arra terjed ki, hogy a palackok és szerelvényeik javításánál, átalakításánál, töltésénél, üzemeltetésénél és kezelésénél a biztonsági előírásokat betartják-e.

2.7.4. Az általános és az üzemi ellenőrzések gyakorisága.

Általános és üzemi ellenőrzésre esetenként, szűrőpróbaszerűen, előzetes bejelentés nélkül kerül sor.

3. Hatósági nyilvántartás, bejelentési kötelezettség

3.1. Hatósági nyilvántartás

3.1.1. A Felügyelet a kiadott engedélyek másodpéldányát az engedély lejártától számított 2 évig irattárában megőrzi.

3.1.3. Az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésről készült nyilvántartási lapot a Felügyelet a következő időszakos ellenőrzés időpontjáig őrzi meg.

3.2. Bejelentési kötelezettség

A használó, illetőleg az üzemeltető köteles haladéktalanul a Felügyeletnek bejelenteni a palack robbanását, a biztonságos üzemeltethetőséget veszélyeztető sérülését, vagy a személyi sérülést okozó meghibásodást.

II. fejezet melléklete

Nyilvántartási lap

a palackok időszakos biztonságtechnikai ellenőrzéséről

Iktatószám:

Telephely:

Sorsz.	Gyártási		Tömeg [kg]		Úrtartalom [liter]	Próbanyomás értéke [bar]	Porózus töltet megnevezése	Disszugáz palack kész tömege [kg]	Megjegyzés
	sorszám	év	régi	új					
1.									
2.									
3.									
...									
48.									
49.									
50.									

A nyilvántartási lap adatai a vizsgálatra előkészített palackok adataival megegyeznek.

Kelt:

Kelt:

.....
a felügyelő aláírása

.....
a gazdálkodó szervezet képviselőjének aláírása

III. Fejezet

Általános műszaki előírások

2. Gyártási előírások

2.2.6. Szerelvények

2.2.6.1. Palackszelep

- a) A szelepnek minőségi bizonyítvánnyal kell rendelkeznie.
- b) A palackokra csak olyan szelepet szabad felszerelni, amely lehetővé teszi a biztonságos, szivárgásmentes töltést, ürítést és a palack bármely helyzetében a szivárgásmentes tárolást.
- c) Oxigén és más oxidáló gáz tárolásra szolgáló palack szelepénél nem szabad olajszármazékú, illetőleg olajjal szennyezett tömítést alkalmazni.
- d) A palacknak és szelepének kúpos menete feleljen meg a vonatkozó előírásoknak. Becsavarás után a szelep és a palack ütköző lapjai nem érhetnek össze. A szelep tövében legalább kettő, de legfeljebb öt szabad menetnek kell maradni. A szelep becsavarási nyomatéka nem lehet nagyobb a palackgyártó által meghatározott értékénél.
- e) A szelep kivezető csatlakozó menete feleljen meg a vonatkozó előírásoknak.

2.2.6.2. Menetes záróanya, menetes záródugó

A gyúlékony, fojtó, mérgező és/vagy maró hatású gázok tárolására szolgáló palackok külső menetes csatlakozású szelepére menetes záróanyát, illetőleg belső menetes csatlakozású szelepére menetes záródugót kell szerelni.

2.2.7. Tartozékok

2.2.7.1. Szelepvédő elemek

A szelepeket a sérülések elleni védelemre megfelelő szerelvényekkel (pl. szelepvédő sapka, védőkosár) kell ellátni.

a) A palackokat a szállítás és tárolás idejére felcsavart szelepvédő sapkával kell ellátni, kivéve a b) bekezdésben felsoroltakat. A szelepvédő sapkán gázömlés esetére a gáz áteresztését lehetővé tevő nyílásokat kell kiképezni.

b) Nem kell védősapkával ellátni:

- a kézi és hordozható tűzoltó készülék hajtóanyag palackjait,
- a legfeljebb 10 liter űrtartalmú légző- és könnyűbűvár készülék palackjait,
- az olyan palackot, amelynél a szelepet fogantyúnak kiképzett védőkosár vagy védőburkolat védi,
- a legfeljebb 3 l űrtartalmú palackokat,
- a védett szeleppel ellátott palackokat,
- palackkötegek palackjait.

2.2.7.2. Nyakgyűrű

Ha a palack nyakkiképzése szelepvédő sapka csatlakoztatására nem alkalmas, akkor a palack nyakára megfelelő kialakítású nyakgyűrű szilárd felerősítésével kell biztosítani a szelepvédő sapka megfelelő csatlakoztatását. A nyakgyűrű felerősítésének olyannak kell lenni, hogy a szükséges tengelyirányú erő legalább 10-szer akkora legyen, mint az üres palack tömege, és az elfordításához szükséges forgatónyomaték nagyobb legyen 100 N m-nél.

2.2.7.3. Drótháló, nemez alátét

Acetilén palack nyaknyílásába dróthálót és alá nemez alátétet kell felszerelni. A dróthálónak meg kell akadályoznia lángvisszacsapás esetén az égés továbbterjedését a palack felé. Ennek megfelelőségét a palack gyártójának, illetőleg a töltő vagy karbantartó gazdálkodó szervezetnek vizsgálati bizonylattal kell igazolnia.

2.2.8. A gázhordók és az azokra felszerelendő szerelvények és tartozékok tervezését és gyártását a vonatkozó szabványok,¹ valamint az ADR/RID előírások szerint kell végezni.

¹ MSZ EN 10204 2.3. pont szerint

3. Műszaki ellenőrző vizsgálatok

3.3. A szelepvédő tartozékok ellenőrző vizsgálata

A palack szállítása és rakodása közben vagy leesésénél a szelepet a sérüléstől védő szerelvényeinek (védősapka, védőburkolat, védőkosár) a vizsgálatát új palacknál a palack gyártásánál kell végezni. Amennyiben a szelep beszerelése nem a gyártónál történik, a töltő gazdálkodó szervezet köteles a vizsgálatot elvégezni. Használt palackszelep védőszerelvényének felújításánál szintén a töltő gazdálkodó szervezet köteles elvégezni a vizsgálatot.

A szelepvédő tartozékok megfelelőségének ellenőrzésére a palackot a felszerelt szelepvédő tartozékokkal együtt ejtőpróbának kell alávetni:

- az ejtőpróbát úgy kell elvégezni, hogy a palackot a gáz töltetnek megfelelő tömegű vízzel töltve 1,2 méter magasból szilárd (kő vagy beton) burkolatra kell leejteni oly módon, hogy a palack hossz tengelye a függőlegeshez viszonyítva 30°-ot zárjon be,
- az ejtőpróba sikeres, ha elvégzése után a palack szelepén nincs sérülés,
- az ejtőpróba elvégzését és sikeres eredményét, a töltő gazdálkodó szervezet igazolja a Felügyelet részére.

3.4. A palackok, palackszelepek és nyomáscsökkentők javítása, átalakítása utáni ellenőrzés

Ezek a tevékenységek az alkatrészcsere és tömítészsere kivételével engedélykötelesek.

3.4.1. A palackok javításának terjedelme

A gázhordó kivételével a palackokon a nyakgyűrűcserén, a szelepcserén, a talpgyűrűcserén, továbbá alumíniumból és alumíniumötvözetből gyártott palackon a menetfelfúrásán kívül egyéb javítást, illetőleg átalakítást végezni nem szabad.

A palackszelepeken és nyomáscsökkentőkön alkatrészcsere lehet végezni, amely az eredeti típusnak, illetőleg a töltetnek megfelel.

3.4.2. A javítás, átalakítás utáni ellenőrzés módja

3.4.2.1. A palackon végzett javítás, átalakítás után biztonságtechnikai ellenőrzést végez a Felügyelet akkor is, ha az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésre előírt időpont még nem időszerű.

3.4.2.2. A javított, átalakított palackokat külön választva kell ellenőrzésre bocsátani.

3.4.2.3. A javítás, átalakítás utáni ellenőrzést a javítási, átalakítási engedélyben előírt módon kell elvégezni.

3.4.2.4. Talpgyűrűcserénél a töltő vagy karbantartó gazdálkodó szervezetnek bizonylatolni kell a palack talpgyűrűcsere előtti és utáni tömegét.

3.4.2.5. A szerelvények és tartozékok javításának megfelelőségét a töltő gazdálkodó szervezetnek kell ellenőrizni és bizonylatolni.

3.5. A palackok időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésének módja, terjedelme és gyakorisága

3.5.1. Az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésének módját és terjedelmét a II. fejezet 2.2. pontjában rögzítettek szerint kell elvégezni.

3.5.2. A palackok időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésének, illetőleg a nyomáspróbák elvégzésének gyakorisága: a gáztöltet figyelembevételével, a 3.5.3–3.5.5. pontokban lévő 1., 2. és 3. táblázatban megadott, illetőleg a 3.5.7. pontban megadott időközönként, és az ott előírt nagyságú próbanyomás értéken kell elvégezni a használt és a még érvényben lévő gyártási és biztonságtechnikai behozatali engedélyek alapján gyártott új palackokon, a hatályos ADR előírások szerint gyártott új palackok esetében az ADR/RID szerinti ellenőrzési periódusok érvényesek.

3.5.3. A sűrített gáztöltetre vonatkozó adatok és az ilyen töltetű palackokra vonatkozó előírások.

A leggyakrabban előforduló sűrített gázok megnevezését, valamint a sűrített gáztöltetek engedélyezett legnagyobb töltet tömegét (kg/l, töltési fok) vagy töltetnyomását (bar, a táblázatban külön jelölve) és az ilyen töltetű palackok időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésének periódusait, továbbá a próbanyomás értékét az 1. táblázat tartalmazza.

3.5.3.1. Sűrített gázok tölthetők palackba, gázhordóba és palackkötegbe, kivéve az 1045,1660, 1911, 2190 és 2198 UN számú gázokat, amelyek gázhordóba nem tölthetők.

3.5.3.2. Sűrített gázoknál a próbanyomás nagysága – ahol a táblázat számszerű értéket nem jelöl – a 15 °C hőmérséklethez tartozó töltetnyomás 1,5-szeres értéke.

3.5.4. A cseppfolyósított gáztöltetre vonatkozó adatok és az ilyen töltetű palackokra vonatkozó előírások.

A leggyakrabban előforduló cseppfolyósított gázok megnevezését, valamint a cseppfolyósított gáztöltetek engedélyezett legnagyobb töltettségét (kg/l), és az ilyen töltetű palackok időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésének periódusait, továbbá a próbanyomás értékét a 2. táblázat tartalmazza.

Cseppfolyósított gázok tölthetők palackba, gázhordóba és palackkötegbe, kivéve az 1069, 2188, 2196, 2199 és 2202 UN számú gázokat, melyek gázhordóba nem tölthetők.

3.5.5. A nyomás alatt oldott gáztöltetre vonatkozó adatok és az ilyen töltetű palackokra vonatkozó előírások.

A leggyakrabban előforduló nyomás alatt oldott gázok megnevezését, valamint a nyomás alatt oldott gáztöltetek engedélyezett legnagyobb töltettségét (kg/l) vagy töltetnyomását (bar), és az ilyen töltetű palackok időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésének periódusait, továbbá a próbanyomás értékét a 3. táblázat tartalmazza.

A nyomás alatt oldott gázok tölthetők palackba és palackkötegbe, a vízben oldott ammónia gázhordóba is, az acetilén nem tölthető gázhordóba.

3.5.6. A felsorolt gáztöltetek veszélyes tulajdonságainak jelölése

A 3.5.3., 3.5.4. és 3.5.5. pontokban lévő 1., 2. és 3. táblázatokban a különböző gázok – az ADR/RID előírások szerint – csoportokba vannak besorolva. E gázok veszélyes tulajdonságait jelölő csoportok értelmezése a következő:

- A fojtó,
- O gyújtó hatású,
- F gyúlékony,
- TF mérgező, gyúlékony,
- TC mérgező, maró,
- TO mérgező, gyújtó hatású,
- TFC mérgező, gyúlékony, maró,
- TOC mérgező, gyújtó hatású, maró.

3.5.7. Az 1–3. táblázatokban megadott értéktől eltérően, a nagy tisztaságú (tisztaság > 99,99%) nemesgázok, CH₄ és N₂, valamint ezek keverékei tárolására szolgáló palackokat, 10 évenként kell időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésnek alávetni.

3.5.8. Egyéb előírások

Az 1., 2., 3. táblázatban felsorolt gázok palackjaira, valamint az ezekben a táblázatokban nem szereplő gázok palackjaira is be kell tartani az ADR-RID P200-as csomagolási utasításait.

1. táblázat

(1. rész)

A gáz				Eng. töltet-tömeg [kg/l] vagy töltetnyomás [bar] (jelölve)	Időszakos biztonság-technikai ellenőrzés	
ADR csoportja	UN száma	megnevezése	vegyjele		próba-nyomáson [bar]	periódusa [év]
A	1002	levegő, sűrített	–			5
	1006	argon, sűrített	Ar			5
	1046	hélium, sűrített	He			5
	1056	kripton, sűrített	Kr			5
	1065	neon, sűrített	Ne			5
	1066	nitrogén, sűrített	N ₂			5
	1979	nemesgáz keverék, sűrített	–			5
	1980	nemesgázok és oxigén keveréke, sűrített	–			5
	1981	nemesgázok és nitrogén keveréke, sűrített	–			5
	1982	tetrafluor-metán, sűrített (R 14 hűtőgáz)	CF ₄	0,62 0,94	200 300	5 5
	2036	xenon, sűrített	Xe	1,24	130	5
	2193	hexafluor-etán, sűrített (R 116 hűtőgáz)	C ₂ F ₆	1,10	200	5

1. táblázat

(2. rész)

A gáz				Eng. töltet-tömeg [kg/l] vagy töltetnyomás [bar] (jelölve)	Időszakos biztonság-technikai ellenőrzés	
ADR csoportja	UN száma	megnevezése	vegyjele		próba-nyomáson [bar]	periódusa [év]
O	1014	oxigén és szén-dioxid keveréke, sűrített	O ₂ és CO ₂			5
	1072	oxigén, sűrített	O ₂			5
F	1049	hidrogén, sűrített	H ₂			5
	1957	deutérium, sűrített	D ₃			5
	1962	etilén, sűrített	C ₂ H ₄	0,34 0,37	225 300	5 5
	1971	metán, sűrített vagy földgáz sűrített magas metántartalommal	CH ₄			5
	2034	hidrogén és metán keveréke, sűrített	H ₂ és CH ₄			5
	2203	szilícium-hidrogén, sűrített (szilán)	SiH ₄	0,32 0,41	225 250	5 5
	1612	hexaetil-tetrafoszfát és sűrített gáz keveréke	-			5
TF	1016	szén-monoxid, sűrített	CO			2
	1023	városi gáz, sűrített	-			5
	1071	krakk-gáz, sűrített	-			5
	1911	diborán, sűrített	B ₂ H ₆	0,072	250	5
	2600	szén-monoxid és hidrogén keveréke, sűrített (szintézis gáz, vízgáz, Fischer-Tropsch gáz)	CO és H ₂			2
TC	1008	bór-trifluorid, sűrített	BF ₃	0,715 0,86	225 300	2 2
	1859	szilícium-tetrafluorid, sűrített	SiF ₄	0,74 1,1	200 300	2 2
	2198	foszfor-pentafluorid, sűrített	PF ₅	0,9 1,34	200 300	2 2
	2417	karbonil-fluorid, sűrített	COF ₂	0,47 0,7	200 300	2 2
TO	2451	nitrogén-trifluorid, sűrített	NF ₃	0,5 0,75	200 300	5 5
	TOC	1045	fluor, sűrített	F ₂	28 (bar)	200
	1660	nitrogén-monoxid, sűrített	NO			2
	2190	oxigén-difluorid, sűrített	OF ₂	28 (bar)	200	2

2. táblázat

(1. rész)

A gáz				Eng. töltet- tömeg [kg/l] vagy töltetnyomás [bar] (jelölve)	Időszakos biztonság- technikai ellenőrzés	
ADR cso- portja	UN száma	megnevezése	vegyjele		próba- nyomáson [bar]	periódusa [év]
A	1009	bróm-trifluor-metán (R 13 B 1 hűtőgáz)	CBrF ₃	1,33 1,44 1,60	42 120 250	5
	1013	szén-dioxid	CO ₂	0,66 0,75	190 250	5
	1018	klór-difluor-metán (R 22 hűtőgáz)	CHClF ₂	1,03	29	10
	1020	klór-pentafluor-etán (R 115 hűtőgáz)	CClF ₃ -CF ₂	1,08	25	10
	1022	klór-trifluor-metán (R 13 hűtőgáz)	CClF ₃	0,83 0,90 1,04 1,10	100 120 190 250	5
	1028	diklór-difluor-metán (R 12 hűtőgáz)	CCl ₂ F ₂	1,15	18	10
	1029	diklór-fluor-metán (R 21 hűtőgáz)	CHCl ₂ F	1,23	10	10
	1080	kén-hexafluorid	SF ₆	1,04 1,33 1,37	70 140 160	5
	1858	hexafluor-propilén (R 1216 hűtőgáz)	CF ₃ =CF-CF ₂	1,11	22	10
	1958	1,2-diklór-1,1,2,2-tetrafluor-etán (R 114 hűtőgáz)	ClF ₂ C-CClF ₂	1,30	10	10
	1973	klór-difluor-metán és klór-pentafluor-etán keveréke, állandó forrásponttal, kb. 49% klór-difluor-metán tartalommal (R 502 hűtőgáz)	CHClF ₂ CClF ₅ -CH ₂	1,05	31	10
	1983	1-klór-2,2,2-trifluor-etán (R 133a hűtőgáz)	F ₃ C-CH ₂ Cl ₂	1,18	10	10
	1984	trifluor-metán (R 23 hűtőgáz)	CHF ₃	0,87 0,95	190 250	5
	2599	klór-trifluor-metán és trifluor-metán azeotróp keveréke, kb. 60% klór-trifluor-metán tartalommal (R 503 hűtőgáz)	CClF ₃ CHF ₃	0,11 0,20 0,66	31 42 100	10
2602	diklór-difluor-metán és 1,1 difluor-etán azeotróp keveréke, kb. 74% diklór-difluor-metán tartalommal (R 500 hűtőgáz)	CCl ₂ F ₂ CH ₃ -CHF ₂	1,01	22	10	
O	1070	dinitrogén-oxid	N ₂ O	0,68 0,74 0,75	185 225 250	5

2. táblázat

(2. rész)

A gáz				Eng. töltet-tömeg [kg/l] vagy töltetnyomás [bar] (jelölve)	Időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés	
ADR csoportja	UN száma	megnevezése	vegyjele		próba-nyomáson [bar]	periódusa [év]
F	1010	1,3-butadién, stabilizált	$H_2C=CH-CH=CH_2$	0,55	10	5
	1011	bután	C_4H_{10}	0,51	10	5*
	1012	1-butén	$CH_2=CH-CH_2-CH_3$	0,53	10	10
	1027	ciklopropán	$CH_2-CH_2-CH_2$	0,53	20	10
	1030	1,1-difluor-etán (R 152a hűtőgáz)	CH_3CHF_2	0,79	18	10
	1032	dimetil-amin, vízmentes	$(CH_3)_2NH$	0,59	10	5
	1033	dimetil-éter	CH_3-O-CH_3	0,58	18	5
	1035	etán	C_2H_6	0,25 0,29 0,39	95 120 300	5 5
	1036	etil-amin	$C_2H_5-NH_2$	0,61	10	5
	1037	etil-klorid	C_2H_5-Cl	0,80	10	10
	1041	etilén-oxid és szén-dioxid keveréke, 9%-nál több, de legfeljebb 87% etilén-oxid tartalommal		0,66 0,75	190 250	5
	1061	metil-amin, vízmentes	CH_3-NH_2	0,58	13	5
	1063	metil-klorid (R 40 hűtőgáz)	CH_3Cl	0,81	17	5
	1077	propilén (propán)	$CH_3=CH-CH_2$	0,43	30	10
	1083	trimetil-amin, vízmentes	$(CH_3)_3N$	0,56	10	5
	1085	vinil-bromid, stabilizált	$CH_2=CH-Br$	1,37	10	5
	1086	vinil-klorid, stabilizált	$CH_2=CH-Cl$	0,81	12	5
	1087	vinil-metil-éter, stabilizált	$CH_2=CH-O-CH_3$	0,67	10	5
	1860	vinil-fluorid, stabilizált	$CH_2=CHF$	0,64	250	5
	1959	1,1-difluor-etilén (R 1132a hűtőgáz)	$CH_2=CF_2$	0,77	250	5
1965	szénhidrogén-gáz (propán-bután és ezek keveréke), cseppfolyósított péggáz alumíniumötvözetből készült palack behozatali engedéllyel forgalmazott acél palack a behozatali engedély szerinti periódusban		0,50	25	10	
1969	izobután	$(CH_2)_3CH$	0,49	10	5*	
1978	propán	C_3H_8	0,42	25	5*	
2035	1,1,1-trifluor-etán (R 143a hűtőgáz)	CF_3CH_3	0,75	35	5	
T	1062	metil-bromid (bróm-metán)	CH_3Br	1,51	10	10
	2191	szulfuril-fluorid	SO_2F_2	1,10	50	2

2. táblázat

(3. rész)

A gáz				Eng. töltet-tömeg [kg/l] vagy töltetnyomás [bar] (jelölve)	Időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés		
ADR csoportja	UN száma	próba-nyomáson [bar]	vegyjele		próba-nyomáson [bar]	periódusa [év]	
TF	1026	dicián	NC-CN	0,70	100	5	
	1040	etilén-oxid	CH ₂ -CH ₂ -O	0,78	15	5	
	1053	hidrogén-szulfid (kén-hidrogén)	H ₂ S	0,67	55	2	
	1064	metil-merkaptán	CH ₃ -SH	0,78	10	10	
	1082	klór-trifluor-etilén, stabilizált	CClF=CF ₂	1,13	19	10	
	2188	arzin	AsH ₃	1,10	42	10	
	2199	foszfén	PH ₃	0,30	225	5	
	2202	hidrogén-szelenid, vízmentes	H ₂ Se	1,60	31	10	
	3300	etilén-oxid és szén-dioxid keveréke, 87%-nál nagyobb etilén-oxid tartalommal	—	0,73	28	5	
	TC	1005	ammónia, vízmentes	NH ₃	0,53	33	5
		1017	klór	Cl ₂	1,25	22	2
		1048	hidrogén-bromid, vízmentes	HBr	1,54	60	2
		1050	hidrogén-klorid, vízmentes	HCl	0,30 0,56 0,67 0,74	100 120 150 200	2
1069		nitrozil-klorid	NOCl	1,10	13	2	
1076		foszgén (szén-oxi-klorid)	COCl ₂	1,23	20	2	
1079		kén-dioxid	SO ₂	1,23	14	2	
1741		bór-triklorid	BCl ₃	1,19	10	2	
2196		wolfram-hexafluorid	WF ₆	2,70	10	2	
TFC		2189	diklór-szilán	SiH ₂ Cl ₂	0,90	10	10
TOC		1067	dinitrogén-tetraoxid	N ₂ O ₄	1,30	10	2
	1749	klór-trifluorid	ClF ₃	1,40	30	2	

* Az első vizsgálat időpontjától számított 10 év elteltékor kell az első időszakos biztonságtechnikai ellenőrzést elvégezni.

3. táblázat

A gáz				Eng. töltet-tömeg (kg/l) vagy töltetnyomás (bar) (jelölve)	Időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés	
ADR csoportja	UN száma	megnevezése	vegyjele		próba-nyomáson (bar)	periódusa (év)
A	2073	Vízben oldott ammónia 35 tf.% felett max. 40 tf.% ammóniatartalommal	NH ₃	0,80	10	5
		40 tf.% felett max. 50 tf.% ammóniatartalommal	NH ₃	0,77	12	5
F	1001	Acetilén, oldott* (korábban: disszugáz)	C ₂ H ₂	19	60	**

* Az oldószer és a betöltött acetilén tömege feleljen meg a porózus anyagra vonatkozó előírásnak.

** A gázpalack időszakos biztonságtechnikai ellenőrzések ideje a porózus anyagra érvényes előírás szerint, de legfeljebb 5 év.

4. Palack töltése, kezelése, tárolása, szállítása

4.1. Töltés előtti ellenőrzés

4.1.1. Töltés előtt ellenőrizni kell a palack állapotát, szerelvényeit, tartozékait megjelöléseit. Ha a palack további használatra alkalmatlanná vált, azt selejtezni kell.

4.1.2. Az acetilén palacknál

4.1.2.1. a tömeget (tara tömeg) mérlegeléssel ellenőrizni kell; tömeghiány esetén annak okát meg kell állapítani, és ha az az oldószer mennyiségi hiányából adódik, akkor fel kell tölteni oldószerrel a megfelelő tara tömegre,

4.1.2.2. az oldószer kielégítő mennyiségű, ha a tömege, az elnyelt acetilén tömege nélkül, legfeljebb 5%-kal kevesebb a palackra engedélyezett értéknél.

4.2. Töltés

4.2.1. A palackba csak a Felügyelet által kiadott engedélyben megnevezett, és a palackon maradandóan megjelölt gáz tölthető.

4.2.2. Csak a hibátlan állapotú palack tölthető meg, és csak a gyártóművi felügyeleti ellenőrzést – illetőleg az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés időpontját – követő következő időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés időpontjáig (3.5.2–3.5.5. pont, illetőleg a 3.5.7. pont szerint). Ha a beütött vizsgálati időpont és a felügyeleti ellenőrzést igazoló bélyegző nem olvasható, illetőleg nem azonosítható, akkor a palackot nem szabad megtölteni.

4.2.3. Sűrített gáz betöltése

4.2.3.1. Sűrített gázt úgy kell betölteni, hogy a töltés befejezése után a palackban a nyomás +15 °C hőmérsékleten ne legyen nagyobb az engedélyezési nyomásnál.

4.2.3.2. A betöltendő oxigén legfeljebb 3 térfogatszázalékban tartalmazhat hidrogént, a betöltendő hidrogén legfeljebb 2 térfogatszázalékban tartalmazhat oxigént.

4.2.3.3. Fluor gázból legfeljebb 5 kg tölthető be egy palackba.

4.2.4. Cseppfolyósított gáz betöltése

4.2.4.1. Cseppfolyósított gáz, valamint nyomás alatt oldott ammónia tárolására szolgáló palackot legalább 0,2% pontosságú, naponként hiteles súllyal ellenőrzött mérlegen szabad tölteni, illetőleg ellenőrizni.

4.2.4.2. A palack olyan cseppfolyósított gázzal

a) amelynek kritikus hőmérséklete 70 °C alatt van, csak annyira tölthető meg, hogy 65 °C gázhőmérsékleten a nyomás ne haladja meg a próbanyomás értékét,

b) amelynek kritikus hőmérséklete 70 °C vagy annál magasabb, annyira tölthető meg, hogy az űrtartalom literenkénti engedélyezett legnagyobb töltöttömege a folyadékfázis 50 °C-hoz tartozó sűrűségének 0,95-szöröse lehet, és a gőzfázisnak 60 °C alatt nem szabad eltűnni; a próbanyomás értéke legalább a cseppfolyós töltet 70 °C-on kialakuló nyomásánál 1 bar-ral kevesebb legyen.

4.2.4.3. Túltöltés esetén a többletgázt a palackból vissza kell fejteni a biztonsági követelmények betartásával.

4.2.4.4. Az 1986. június 1-je előtt gyártott, 250 bar-nál kisebb próbanyomásra és 0,75 kg/l töltöttömege engedélyezett széndioxid töltetű palackok csak hasadótárcsás szeleppel szerelhetők fel – a hasadótárcsa névleges nyitónyomásának a palack próbanyomásával azonos értéknek kell lenni – és ezeket a palackokat csak belföldi forgalomban szabad használni!

4.2.5. Acetilén palack töltése

Az acetilén palackot úgy kell megtölteni, hogy a töltés befejezése után 8 óra elteltével, 15 °C-on, a palackban a nyomás ne legyen nagyobb az engedélyezett nyomásnál.

4.2.6. A gáz átfejtése egyik palackból a másikba töltésnek minősül, azt csak töltő gazdálkodó szervezet végezheti.

4.3. A palackok kezelése, tárolása, szállítása

Cseppfolyósított szénhidrogén gázokkal és keverékeivel töltött palackok kezelésére, tárolására és szállítására a Gáz- és Olajipari Műszaki Biztonsági Szabályzat, valamint az ADR/RID előírások, más töltetű palackokra a vonatkozó szabvány, valamint az ADR/RID előírások érvényesek.

4.4. A palack kezelési, használati útmutatója

A palack töltőjének a mérgező, maró és/vagy cseppfolyósított gáz töltetű palackokat el kell látnia kezelési használati útmutatóval. Az útmutató öntapadós címke vagy nyomtatvány is lehet.

5. A palackkötegek

A palackkötegekbe csak a gyártóművi vagy első töltés előtti felügyeleti ellenőrzésnél, illetőleg az időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésnél megfelelőnek minősített palackokat szabad beépíteni.

A palackkötegek palackjainál is be kell tartani az előírások szerinti időszakos biztonságtechnikai ellenőrzés periódusait (lásd 3.5.2–3.5.5. és a 3.5.7. pontokban leírtak szerint).

Acetilén palackkötegekbe csak azonos gyártási idejű, töltő masszájú és töltőnyomású palackok építhetők be. Az acetilén palackköteg gyújtócsöveit 300 bar próbanyomáson kell vizsgálni.

A palackkötegekre érvényes egyéb követelményeket az ADR/RID előírások rögzítik.